

EQIKKAGAQ

Qilalukkat qernertat qaortallu pillugit NAMMCO-p kiisalu JCNB-ip ataatsimut suleqatigiissitaat decembarip ulluisa 13-ianniit 17-iannut Canadami, Manitobami Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Katersugaasivimmi ataatsimiippoq, ilaat najuullutik ataatsimeeqataapput allallu atassuteqaatit atorlugit peqataallutik, aqutsisoraat siulittaasoqatigiit Cortney Watt (JCNB) kiisalu Roderick Hobbs (NAMMCO).

Ataatsimiinnermi **Najoqqutassat** tassaapput: a) *Kalaallit Nunaata kitaani qaortanik qilalugaqatigiit, Pikialasorsuarmi kiisalu Kalaallit Nunaata Kitaani qilalukkat qaortat pillugit Ataatsimut Suleqatigiissitat 2020-mi ataatsimiinneranni siunnersuutit nalilersussallugit, aamma tulaassat ukiullu ingerlanerani qaortanik qilalugarniarnerup matuneqartarnera tamatumani ilanngullugit nalilersuiffigissallugit; b) misissuinnermi qernertanut takunngitsuukkanut iluarsissutit pillugit paasisutissat pissarsiarineqarsinnaassusiat, amerlassusiinik missingiinerit nutartikkat, kiisalu qilalukkat qernertat ingerlaartarneri nalilersussallugit; c) silap pissusiata allannguutaasa qilalukkat qaortat qernertallu ingerlaartarnerannut, siammarsimassusiannut, amerliartortarnerinut, najugannaavinut nerisassarsioriaasiannullu, qanoq ilisukkut sumiittarnerinut, qanoq sunniuteqarnera nalilersussallugu; d) paasisutissat pissarsiarineqarsinnaappata siunnersuisarnermi silap pissusiata allanngorneri ilanngutissallugit kiisalu paasisutissat suli pisariaqartinneqartut suussusersissallugit; e) qilalukkat qernertat sumiittarnerinik uuttuusiata nutartissallugit nalilersussallugillu taakkunani sumi pisarineqartarnerat aasisarnerallu ilanngukkumallugit kiisalu: f) *Kalaallit Nunaata kitaani Canadallu kangisissortaani qilalukkat qernertat pillugit aqutsineq pillugu siunnersuusiusalluni, tassunga ilanngullugu: Smith Sundimi, Jones Soundimi, Inglefield Bredningimi, Qimersusseriarsuarmi, Somerset Islandimi, Admiralty Inletimi, Eclipse Soundimi Qeqertaaluup (Baffin) kangiani qilalukkat qernertat pillugit.**

Qilalukkat qernertat

Amerlassusiliisarnermut Suleqatigiissitat paasisaat atorlugit qilalukkat qernertat pillugit amerlassusiliisarnermi takkuitsuuinikkut nikingassutaasinnaasutut pillugit paasisutissat pissarsiarineqarsinnaassusii nutarterneqarput taavalu qilalukkanik qernertanik sumiissusiliisarnermi inaarutaasumik naliliinerit nutarterneqarlutik. Sumiissusiliinnermi missingiutaasartut nutarterneqarput immikkut ilisimasallit ilisimasaat atorlugit kiisalu nalunaaqutsiisarnermi paasisaat atorlugit, kingulluilla ataatsimoortukkuutaat aasisartut killilimmik nikerartarnerannik takutitsipput.

Eclipse Soundimi kiisalu Admiralty Inletimi **amerlassutsinik missingiinerit** Golder Associates Ltd.-imeersut nalilersorneqarlutillu iluarsineqarput misissuinerit assingisut tamaasa ilanngunneqartussanngorlugit, kiisalu misissuinerit assingisut ilanngunneqartut allanngorarnerat ersersikkumallugu allanngorarnermut uuttuutit nutarterneqarlutik. **Takkuitsuukkatigut nikingassutinik** missingiinerit qaammataasamat atassusiilluni malinnaaviginninnermit pissarsiaasut, kiisalu sumiiffik ilanngullugu timmisartumiit misissuinnermit pissarsiaasut, Amerlassusiliisarnermut Suleqatigiissitanit nalilersorneqarput Suleqatigiissitamullu saqqummiunneqarlutik. Timmisartumiit misissuinerit misissuiffiusumik ilanngussiffiusut pillugit paasisaat utaqqiisaasut misissuinnermi takkuitsuukkat nikingassutaasinnaassusiannik takutitsipput, taakkuli naliliinnermi matumani atorneqassanngillat.

Ataatsimut Suleqatigiissitat isumaqatigiipput takkuitsuukkanut iluarsissummi allanngorarnerannut uuttuut 20% atorneqassasoq, tamatumuunakkut qilalukkat qernertat takuneqarsinnaasut qanoq ititigisumiittarnerannik nalornissutaasoq ersersinniarneqarpoq. Misissuinnernit paasisaat pioreersut iluarsiumallugit, takkuitsuukkat nikingassutaasinnaanerat naatsorsuinnermut ilanngunneqareersimatillugit, allanngorarnerannut uuttuut 18%-iusoq pissarsiarineqarsinnaasut allanngorarnerannut uuttuutaannut ilanngunneqarsinnaavoq. Misissuinnernit missingiinerit tamarmik iluarsineqarput pissarsiarineqarsinnaassusiisa nikingassusiannik missingiinnerni nutaani allanngorarnerannut uuttuut nutaaq taanna ersersikkumallugu. Qilalukkat qernertat takuneqarsinnaassusiannut immap ersarissusia sunniuteqassagunaraluortoq, takuneqarsinnaassusiatalu siviissusianut sunniuteqartoq

paasineqarsimagaluortoq, qaammataasamut nassitsissutit itissutsimi 0-1 meterimi takkuitsuukkat nikingatitsinerannik naatsorsuinissamut naammattumik misikkarissuseqanngilaq; taamaammallu amerlassusiinik missingiinerimi takkuitsuukkat nikingatitsinerannut taamaallaat 0-2 meter atorreqarpoq. Sumiissusiliisarnermut missingiusiami amerlassutsinik missingiinerit makku atorreqarput (tabel 1):

Ukioq	Smith Sound	Jones Sound	Inglefield Bredning	Qimusseriars uaq	Somerset Island	Admiralty Inlet	Eclipse Sound	Qeqertaaluup kangia
1975	-	-	-	-	-	29,740 (0.47)	-	-
1981	-	-	-	-	32,520 (0.22)	-	-	-
1985	-	-	3,690 (0.32)	-	-	16,400 (0.43)	-	-
1986	-	-	9,560 (0.40)	-	-	-	-	-
1996	-	-	-	-	45,360 (0.35)	-	-	-
2001	-	-	3,010 (0.41)	-	-	-	-	-
2002	-	-	1,940 (0.33)	-	29,770 (0.58)	-	-	-
2003	-	-	-	-	-	5,700 (0.56)	-	10,710 (0.34)
2004	-	-	-	-	-	-	21,110 (0.41)	-
2007	-	-	4,110 (0.29)	1,830 (0.94)	-	-	-	-
2010	-	-	-	-	-	19,160 (0.31)	-	-
2012	-	-	-	920 (0.48)	-	-	-	-
2013	17,010 (0.68)	13,200 (0.38)	-	-	51,730 (0.28)	36,430 (0.47)	10,900 (0.31)	11,990 (0.40)
2014	-	-	-	1,770 (0.50)	-	-	-	-
2016	-	-	-	-	-	-	12,040 (0.30)	-
2019	-	-	2,870 (0.28)	4,760 (0.77)	-	25,260 (0.25)	8,460 (0.32)	-

Pisanik nalunaarsukkat Canadameersut 2017-2020-imut tunngasut, kiisalu Kalaallit Nunaanni pisanik nalunaarsukkat 2005-2020-mut tunngasut saqqummiunneqarput ataatsimoortukkuutaallu pillugit uuttuusiami atorreqarlutik.

Takuneqarsinnaassusiinik naatsorsuusiami qilalukkanik qernertanik sumiissusersiuinerimi atorreqartut nutarterneqarput qilalukkat ataatsimoortukkuutaat assigiinngitsut akornanni nuttarternerit ilisimaneqartut ilisimaneqanngitsullu ilanngukkumallugit. Erseqqissumik oqaatigalugu, qilalukkat qernertat Ataatsimoortukkuutaat akornanni nuttartoqarsimatinnagu, nuttarternerli ajornarsimangippat, tamatuma oqimaassusiata ataatsimoortukkuutaanut sunniutaa Suleqatigiissitanit nalilersorneqarpoq. Ataatsimoortukkuutaat assigiinngitsut akornanni nuttartoqarsinnaanera, imaluunniit takuneqarsinnaassusiannik naatsorsuusiami nuttarsinnaassuseq eqqarsaatigalugu, 0/n naatsorsuinerimi naligitinneqarpoq. N-p nalingisa allanngorannerisinnaasaannik eqqartuinerup kingorna $n=50$ -ip atorreqarnissaa Suleqatigiissitanit aalajangerneqarpoq, tassuunami takuneqarsinnaassutsimik naatsorsuinerimi qaammataasamut nassitsissusiinerimi kisitsisit qaffasinnerpaaffiat ataatsimoortukkuutaanut sorlernaluunniit atorreqarsinnaasariaqarmat.

Sumiissusiliisarnermut uuttusiaq pisassat pitsaanerpaamik amerlassusilerneqarnissaannik inassuteqaatinik aalajangiinerimi atorreqartoq nalilersorneqarpoq iluarsineqarlunilu. Siusinnerusukkat naliliisarnerni pisassat pitsaanerpaamik amerlassusilerneqartarnerat misileraanikkut pisarsimavoq. Naliliinerimi matumani pisat tulaanneqartut eqqarsaatigalugit agguataarineq pitsaanerpaaq aalajangiukkumallugu pitsaanerpaatitsiniarnermut aqqut suliarineqarpoq. Pitsaanerpaatitsiniarnermut tunngavissanut ilanngullu Suleqatigiissitanit isumaqatigiissutigineqarpoq kisitsisit qularnaassusiannut 5% appasinnerpaaffiliunneqassasoq, aqutsinermilu anguniakkat anguneqarnissaannut mianersorumalluni minnerpaamik 0.5 atorreqassasoq.

Qularnaassutsimut appasinnerpaaffiliussa q taanna ataatsimoortukkuutaanut tamanut atorreqarpoq, taamaallaat Qimusseriarsuaq minillugu, tassanimi ajornarsimammat. Tamanna eqqarsaatigalugu Qimusseriarsuarmi aqutsinermi anguniakkat killiffimmi missingiinerimi angujumallugit 0.8 suleqatigiissitanit atorreqarpoq. Qilalukkat pisarineqartarneranni pitsaanerpaaffissaq tamanut atorreqartoq aalajangerneqarpoq piniarfinni tamani pisat amerlassutsinut sanilliussat (massakut pisarisartakkanut naapertuuttut) atorlugit. Pitsaanerpaaffissaq tamanut atuuttoq atorreqaraluarpat Upernavimmi piniarneq unitsinneqassagaluarpoq. Uummannami Qeqertarsuullu Tunuani pisassanik ikilisitserujussuarneq pilliutigalugu Upernavimmi amerlanngitsunnguanik nungusaataanngitsunik

pisassiinnaajumalluni Suleqatigiissitaq isumaqatigiippoq Upernavimmi pisarineqartartut agguaqatigiissillugit amerlassusii tunngavigalugit ukiumut pisarineqartartut amerlanerpaaffissaat pitsaanerpaat saqqummiukkumallugit.

Kalaallit Nunaata Kitaani Pikialasorsuarmilu qilalukkanut qernertanut ataatsimoortukkuutaanut **silap pissusiata allanngornerata** sunniutaanik misissuinerit pissarsiarineqarsinnaasut naapertorlugit takuneqarsinnaavoq qilalukkat qernertat ingerlaartarfimminnik naleqqussaasinnaagaluarlutik taamaattoq ataatsimut isigalugu najugassaminnik naleqquttunik annaasaqartussaasut. Suleqatigiissitat isumaqatigiipput sunniutit tamakku massakkuugallartoq missingersuusiamut ilanngunneqarsinnaanngikkallartut suut avatangiisit allanngornerannut tunngasut qilalukkat qernertat amerliartortarnerannut sunniuteqartartut ilisimaneqanngimmata. Taamaattorli qilalukkat qernertat ataatsimoortukkuutaat illersorumallugit sumiissusiliisarnermut missingiummi 0.7-miit imaluunniit 0.8-miit qaffasinnerusut pillugit aqutsinikkut anguniakkat anguneqarsinnaassusiannik ilimanarnerulersitsiniarneq tunngavissaqartikkumallugu mianersorluni suleriaaseq atorineqarsinnaavoq. Silap pissusiata allanngoriartornerata malinnaavigisinnaajumallugu suleqatigiissitat inassutigaaat paasissutissat qilalukkat qernertat utoqqaassusiisa agguataarnerinut tunngasut silaannarmut assilisat atorineqassasut, sumiiffinnilu nutaani qilalukkanik qernertanik naammattuuisarnerit nalunaa-rutigineqartassasut siammarsimassusiisa allanngorneri nalilersorsinnaajumallugit.

Eclipse Soundip qilalugai qernertat maanna najugannaaminnik allanngortitsiartulersimapput **Baffinland Mary Riverimi saviminissarsiorfimmu** umiarsuit sikunillu aserorterutit angalasarnerannik pissuteqartumik. Suleqatigiissitat isumaqatigiipput Eclipse Soundimi ataatsimoortukkuutaat ikiliartornerat inuit sunniutaasa annertunerulernerisa sunniutilereersimanagerannik pissuteqartoq, tamannalu pillugu sumiiffiup tamatuma qilalukkat qernertanik qimanneqarnissaa ilimanaateqartoq. Sunniutit sumiiffimmu tassungaannaq killeqarnaviarunangillat, umiarsuimmi Baffinip Ikerani killeqarfiit pitalugit ingerlasassammata Qimusseriarsuarmi qilalukkat qernertat ataatsimoortut amerlanngitsunnguit najugannaavat ilanngunneqartussaavoq. Eclipse Soundimi qilalukkat qernertat ikiliartulersimassagaluarpata naliliisarnerit ingerlaavartut akulikinnerusumik nutarterneqartariaqarput pisarineqartartut nungusaataanngitsumik amerlassuseqaannarnissaat qularnaarumallugu.

Aqutsineq pillugu siunnersuut: *Kalaallit Nunaata kita kiisalu Canadap kangisissortaa*

Kalaallit Nunaata kitaani qilalukkat qernertat amerliartornissaanut ilimanassuseq 70%-imiiginnaqqullugu kiisalu *Canadap kangiani* qilalukkat qernertat amerliartoqqilernissaannut ilimanassuseq 80%-imiiginnaqqullugu naliliinermi ukiumut pisassat inassutigineqarput, taakkunani piniarfiit akornanni pisat agguataarsimanagerat apeqqutaasassaaq. Upernavimmi pisarineqarsinnaasutut akuerisat amerlassusii aallaavigalugit piniarfinni tamani pisassiissutissatut pitsaanerpaatut periarfissaasutut isigineqartut allat (quleriaani 01, 02 il.il.) Suleqatigiissitanit inassutigineqarput (tabel 2):

Piniarfik (ukiup ilaa)	Ataatsimoor tut piniarfigine qartut*	S&L	Pisassiisutigin eqarsinnaasut allat														
			O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11	O12	O13	O14	O15
Etah	SS,JS	0.05	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	
Qaanaaq	IB	0.05	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	55	55	55	55	
Grise Fjord (Sp= upernaqaq)	JS,SS,IB,SI	0.23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Grise Fjord (Su = aasaq)	JS	0.23	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	
Grise Fjord (Fa = ukiaq)	JS,SS,IB,SI	0.23	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Upernavik	MB	0.15	0	2	3	5	7	9	10	12	14	16	17	19	21	23	24
Uummannaq	MB,AI,ES,SI, SS,JS,IB,EB	0.3	123	108	100	100	85	85	69	54	38	46	31	31	15	15	0
Qeqertarsuup Tunua	MB,AI,ES,SI, SS,JS,IB,EB	0.3	54	54	46	38	38	31	31	31	31	15	15	8	8	0	0
CCA (Sp=upernaqaq)	SI,AI,ES	0.09	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
CCA (Su=aasaq)	SI,AI,ES	0.09	130	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133
CCA (FA=ukiaq)	SI,AI,ES	0.09	69	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
Arctic Bay (Sp=upernaqaq)	AI,ES	0.35	31	31	31	31	31	32	32	33	33	33	33	33	33	34	34
Arctic Bay (Su=aasaq)	AI,ES	0.35	76	76	76	76	76	79	79	80	80	80	80	82	82	84	84
Arctic Bay (Fa=ukiaq)	AI,ES,SI	0.35	44	44	44	44	44	46	46	47	47	47	47	48	48	49	49
Pond Inlet (Sp=upernaqaq)	ES,AI,SI,JS, IB,EB	0.15	29	29	30	30	30	31	31	31	31	33	33	34	34	34	34
Pond Inlet (Sp =upernaqaq)	ES,AI	0.15	61	61	63	64	64	66	66	66	66	70	70	71	71	71	71
Pond Inlet (Fa=ukiaq)	ES,AI,SI,JS, IB,EB	0.15	58	58	60	62	62	63	63	63	63	67	67	69	69	69	69
BIC (Sp=upernaqaq)	EB,SI,ES,AI, JS,IB	0.23	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
BIC (Su=aasaq)	EB	0.23	47	48	48	48	48	48	48	48	50	50	50	50	50	50	50
BIC (Fa=ukiaq)	EB,SI,ES,AI, JS,IB	0.23	85	88	88	88	88	88	88	88	90	90	90	90	90	90	90
BIS (Sp=upernaqaq)	EB,SI,ES,AI	0.23	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
BIS (Su=aasaq)	EB	0.23	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
BIS (Fa=ukiaq)	EB,SI,ES,AI	0.23	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
BIS (Wi=ukioq)	EB,SI,ES,AI	0.23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*Sumiiffinni piniarfiusuni amerlanerni ataatsimoortukkuutaat akuleriissat piniarfigineqartarput, aasisarfiit pisaqarfiunerpaasartut siulliullugit taaneqarput, ataatsimoortukkutaat tamaaneeratarsinnaasut kisiannili ilimanaateqanngitsut qasertuupput. Ataatsimoortukkuutaat killiffii aamma ataatsimoortukkuutaanit tamanit piniarfiusut tassaapput (tabel 3):

Ataatsimoortut	2022 Missingiut maillugu amerlassusii (CI)	Missingiummi allanngoriartor neri	Missingiut maillugu ataatsimoortut killiffiat**	Piniarfiit
Smith Sound (SS)	16,300 (5,510-44,500)	Aalaakkaasut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Etah, Grise Fjord, Uummannaq, Qeqertarsuup Tunua
Jones Sound (JS)	12,700 (6,790-23,900)	Aalaakkaasut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Etah, Grise Fjord, Uummannaq, Qeqertarsuup Tunua, Pond Inlet (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu)
Inglefield Bredning (IB)	2,630 (1,640-3,940)	Ikiliartortut	Ikilisisaquisut	Qaanaaq, Grise Fjord (upernaakkut ukiakkullu), Uummannaq, Qeqertarsuup Tunua, Pond Inlet (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu)
Qimusseriarsuaq (MB)	1,250 (412-2,730)	Ikiliartortut	Ikilisisaquisut	Upernavik, Qeqertarsuup Tunua, Uummannaq

Somerset Island (SI)	45,500 (32,100-67,500)	Amerliartortut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Canadap issittortaata qiterpasissua, Uummaanaq, Qeqertarsuup Tunua, Arctic Bay (upernaakkut ukiakkullu), Pond Inlet (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup kujasinnerusortaa (upernaakkut, ukiakkut ukiakkullu), Grise Fjord (upernaakkut ukiakkullu)
Admiralty Inlet (AI)	19,400 (14,800-24,700)	Ikiliartortut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Arctic Bay, Pond Inlet, Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu), Baffin Island South (upernaakkut, ukiakkut ukiakkullu), Qeqertarsuup Tunua, Uummaanaq, Canadap Issittortaata qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu)
Eclipse Sound (ES)	11,400 (8,530-15,100)	Aalaakkaasut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Pond Inlet, Qeqertarsuup Tunua, Arctic Bay, Canadap issittortaata qiterpasissua, Qeqertaaluup qiterpasissua (upernaakkut ukiakkullu), Qeqertaaluup kujasinnerusortaa (upernaakkut, ukiakkut ukiakkullu), Uummaanaq
Qeqertaaluup kangisinnerusortaa (EB)	10,600 (6,760-16,500)	Aalaakkaasut	Ikilerujussuarsi manngitsut	Qeqertaaluup qiterpasissua, Qeqertaaluup kujasinnerusortaa

** Assut ikilisimasut tassaatinneqarpoq (2022-imi amerlassusii agguaqatigiissitat)/(piniartoqartinnagu pissutsit taamaaginnartillugit ataatsimoortut aalaakkaasumik amerlassuseqarnerat) < 60%.

Inassuteqaatit ilassutaasut:

Qilalukkat qernertat

Nungutsaaliineq aqutsinerlu pillugit inassuteqaatit nutaat

- Uttuusiasq imaluunniit inunnit piliaangitsumik toqjunnartunik naliliinerit tunngavigalugit nungusaataangitsumik qilalukkanik qernertanik piniarneq pillugu Canadap sumiissusiilinermit uuttuusiasq. Uttuusiamik tunngaveqarluni missingiisoqarnissaa inassutigineqarpoq tamatumuunakkut Kalaallit Nunaanni pisassatut inassuteqaatinut sanilliussisoqarsinnaanissaa tassuunakkut qularnaarneqassamat.
- Angissusii pillugit paasissutissanik katersineq misissugassanillu tigooraaneq (soorlu orsuani, mattaanit, kinguaassiutaanit misissugassanit tigusineq, illaaqarnerannik, arnavissat immoqarnerinik nalunaarutit).

Ilisimatusarnikkut misissuinissanik nutaanik inassuteqaatit

- Smith Sundip qilalugai qernertat qanoq katitigaanersut amerlatiginersullu paasiumallugu ilisimatusarnikkut misissuisoqaqqittariaqarpoq.
- Pisassiissutissanik naatsorsuinermit ataatsimoortukkuutaat akornanni nuttartarnerup qanoq qilalugaqatigiinnut qernertanut ikittuinnartut avinngarusimasunulluunniit qanoq sunnuteqarnissaat paasiumallugu misikkarissusermik misissueqqissaartoqartariaqarpoq.
- Qimusseriarsuarmi kiisalu Inglefield Bredningimi piaarnerpaamik nutaamik misissuisoqartariaqarpoq qilalukkat ataatsimoortukkuutaat tamaaniittut ilungersunartumik inissisimanerat pissutigalugu.
- Baffinip Ikerata qilalugaasa qernertat ataatsimoortut assigiingitsukkuutaat immikkuussusiinik paasiniaanissamat naammattumik timip sananeqaataanik (gen) ilisimasaqartoqalersimanersoq paasiniartariaqarpoq (soorlu Tunumi taamaaliortoqarsimasoq).

Qilalukkat qaqortat

Qilalukkat qaqortat pillugit nutaanik inassuteqaasiortoqarsimanngilaq taaku Suleqatigiissitap attaveqaatit atorlugit 2020-mi ataatsimiinnerani nutarterneqarsimanerat pissutigalugu.

Silap pissusiata allanngornerata Kalaallit Nunaata kitaani Pikialasorsuarmilu qilalukkanut qaqortanut sunniutai Cumberland Soundimi najugannaavisa annaaneqarnissaanik eqqoriaavusut Suleqatigiissitamit misissorneqarput. Qilalukkat qernertat assigalugit silap pissusianut qilalukkallu

amerlassusiisa allanngorarnerannut tunngasut ilisimaneqanngillat, kiisalu siammasissusiisa allanngoriartornerat paasilertorumallugu qilalukkat qaortat nuttarneri nutaat malinnaavigineqartariaqarlutik.

Qilalukkat qaortat pillugit Nungutsaaliuinnermut Aqutsinermullu siusinnerusukkut inassuteqaataasimasut erseqqissaqqinneqarput:

- Ukiup ilaani piniqqusiunnaarnerit tulliuuttut piviusunngortinneqassapput:
 - Avannaani (Uummannaq, Upernavik, Savissivik): juunimimit aggustimut
 - Qeqertarsuup Tunuani juunimiit oktobarimut
 - Kujasinnerusumi (Kangaatsiap kujataani): maajimiit oktobarimut
- Avannarpasissutsip 65°N kujataani qaqugukkulluunniit qilalukkanik qaortanik piniartoqassanngilaq. Piniqqusinnginnerup taassuma iluaqutaassusiata misissuiffiqqinneqarnissaanik MCC-ip kissaata Suleqatigiissitanit itigartinneqarpoq, tamatumani tunngavilersuutigineqarpoq Kalaallit Nunaata kujasinnerusortaanit annertuneroqisumik imaatigut angallaffiusumi qilalukkat qaortat amerliartornerat takuneqartareermat aammalu 1920-ikkunni kiatsinneranut assingusumik pisoqarnerani najortakkaminnik allannguineranni qilalukkat qaortat amerlanaarlugit pisarineqartarnerat takuneqartareermat. Maluginiakkat tamakku taama matoqqatitsinermut tunngavilersuutissatut naammapput.

Nungutsaaliuinnermut aqutsinermullu inassuteqaatit nutaat

- Angissusii pillugit paasissutissanik katersineq misissugassanillu tigooraaneq (soorlu orsuani, mattaanit, kinguaassiutaanit misissugassanit tigusineq, illaaqarnerannik, arnavissat immoqarnerinik nalunaarutit, kigutaalu).

Qilalukkat qaortat pillugit misissuinissanik siusinnerusukkut inassuteqaataasut erseqqissaqqinneqarput:

- Issittup avannaarsuani qilalukkat qaortat misissuiffiqqineqarnerat
- Paasissutissat Canadamit pissarsiarineqarsinnaasut eqqarsaatigalugit qilalukkanik qaortanik naliliinnermut uuttuusiq nutarterlugu.
- Qaanaami ukiakut piniarnermit misissugassanik tigooraanerit ajornarunnaarpata ataatsimoortukkuutaat sumut atasuunerinik paasiniaasinnaajumalluni geninik misissuisoqassaaq.
- Nordhave-p qilalugaasa qaortat aasisarfiinik ukiullu ingerlanerani nuttartarnerinik kiisalu siammasissusiinik aalajangiinerit.

Ilisimatusarnissamut inassuteqaatit nutaat

- timimikkut atortui (gen) pillugit paasissutissat aamma / imaluunniit timaasa akui pillugit paasissutissat ataatsimoortukkuutaat nutaajunerinik imaluunniit ataatsimoortukkuutaat pioreersut kattussuunnerinik takutitsiviusinnaasut pissarsiarineqartariaqarput.
- Timimikkut atortuinik (gen) misissueqqissaarnerit Igloolimmit Taloyoak-imiillu misissugassanit tigooqqakkat atorlugit misissueqqissaartoqarsinnaavoq.

Inassuteqaatit ilassutaat: Ataatsimoortukkuutaat ikittunut

Ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat aqunneqarnerini toqqammavinnik aallaaveqarluni suleriaaseqartarnissaa Suleqatigiissitanittaag eqqartorneqarpoq. Mattallit mikisut puisikkullu aqunneqarneranni toqqammaviit tulliuuttut NAMMCO-mit akuersissutigineqarnissaat inassutigineqarpoq:

1. Inunnit ilanngartorneqartigatik, akornusersorneqartigatik, nerisassaminnillu pilerngusseqateqartigatik amerliartoratillu ikiliartunngiffiminniit ajornanngippat 60 %-imik amerlane-rujaannarnissaat imaluunniit amerlassuseqaqqilernissaat anguniarlugu nungutsaaliuinikkut iliuuseqartoqartariaqarpoq.
2. Ataatsimoortukkuutaat 60% inulerlugu ikilimasut piffissap naammagintumik sivirususillup ingerlanerani 60%-inut qaffaqqinnissaat anguniarlugu aqunneqartariaqarput.
3. Ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat (1000 inorlugit amerlassusillit imaluunniit arnavissat paaqqorsinnaasut 400 inorlugit amerlassusillit) ikittuinnaareernertik pissutigalugu illersugaanerat

annertunerusariaqarpoq, tassa timimikkut atortui (gen) assigiinngissitaarnertik annaasinnaagamikku, katitigaanermikkut avatangiisillu allannguutaanit eqqugaanissamut qaninnerusaramik soorlu pisunik ajunaarnersuartut ittunik eqqugaanermut, amerliartoqqilersinnaanermut periarfissaqannginnerulertaramik, kiisalu aqutsinermi nalornissutaasunit navianartorsiortinneqaqqajaanerulersaramik, soorlu kivisoorutit (pissatat) nalunaarutiginnigitsuukkallu eqqarsaatigalugit. Amerliartoqqilersinnaaqullugit kiisalu nungutaavinnissaannut ulorianartooq pinngitsoorumallugu ataatsimoortukkuutaanik ikittuinnarnik aqutsinermi pissutsit tamakku isiginiarneqartariaqarput. Paasissutissat aallaavigalugit naliliinikkut piniarneq nungusaataanngitsoq inassutigineqarsinnaanngortinnagu ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat piniarneqarnermut tamakkiisumik illersorneqartariaqarput.

4. Aqutsineq pillugu aalajangiinerit ilisimatuussutsikkut paasissutissanik, piniartut atuisullu paasissutissaataannik takusaannillu ilaqarsinnaasunik, tunngaveqartariaqarput.
5. Ilisimatuussutsikkut ilisimasat amigaraangata mianersuussineq annertuumik atorneqartariaqarpoq, pingaartumik ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat eqqarsaatigalugit. Ikiliartoqqiinnarnissaat imaluunniit nungutaavinnissaat pinngitsoorumallugu ilisimatuussutsikkut ilisimasat amigarnerat iliuseqarnissamik kinguartitsinermut tunngavilersuutaasassanngilaq. Nalornissutit amerlanerutillugit mianersuussinissaq suli annertunerusariaqarpoq.
6. Ataatsimoortukkuutaat ingerlalluernerata nalinga ikilisaqqinnermi nungutsinermiluunniit aningaasatigut pissarsiassanit annerujussuunera eqqarsaatigalugit ataatsimoortukkuutaat ikittuinnaat ikilerujussuarsimasulluunniit amerliartoqqilernissaannik kinguartitsinermut pinngitsoortitsinermulluunniit aningaasarsiornikkut isumakuluutit pissutaasariaqanngillat.
7. Ataatsimoortukkuutaat ikilerujussuarsimasut imaluunniit ataatsimoortukkutaat ikittuinnaat amerliartortinniarneqarneranni piniarneqarunnaarnerisa kisimi naammanginnera paasilluarlugu aqutsinikkut allanik iliuseqartoqartariaqarpoq, soorlu najugannaavinik pingaarutilinnik illersugaalersitsisoqartassaaq, soorlu piniarfiujunnaarlugit, aalisarfiujunnaarlugit kiisalu imaatigut angallaviujunnaarlugit illersorneqarnissaat eqqarsaatigisariaqarpoq.